

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrovana sadruga z omejeno zaveso

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO
V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Cena listu 25 Din, za inozemstvo 35 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din
Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Novi trg štev. 3.

Štev. 18. in 19.

V Ljubljani, 15. oktobra 1933.

Leto 50.

Vsebina: Nesreče pri kmetijskih strojih. — Krompir oneidovec. — Dvoobračalni plug domačegi izdelka. — Kdaj bomo letos brali? — Trgatev. — Razno. — Mlekarska razstava na Veleseljmu. — Razno. — Hlapavost. — Obnovitev gozdov z gozdno-poljskim gospodarstvom. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti. — Književnost. — Tržne cene.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/2 strani	Din 80 [—]	1/2 strani	Din 350 [—]	1/2 strani	Din 1000 [—]
1/3 strani	Din 160 [—]	1/3 strani	Din 500 [—]	1/3 strani	Din 2000 [—]
1/4 strani	Din 250 [—]	1/4 strani	Din 700 [—]	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila, vsaka beseda 50 par (najmanj 10 Din).

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din.

Upravnništvo ne prevzame posredovanja.

Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo spremanje oglasov za prihodno številko.

Kamniktit,

razstreljivo za skale, kapice, vrvice za vžiganje in vse lovske potrebščine se dobe vedno v trafiki pri Jaklič-u v Radovljici, Gorenjsko. 107

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za tako. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod štev. 91. 91

Visokodebelno sadno drevje

sadnega izbora po znižanih cenah za jesensko saditev ima na prodaj: Drevsničarska zadruga v Dorfarjih pošta: Škofja Loka. (Zahtevajte cenik).

Sadna drevesa in vinske trte

nudi najpovoljnejše Ban. frsnelca in drevesnica v Kapeli, pošta Slatina Radenci. Zahtevajte ponudbe!

Brozklepalnik „Stubaler“

tsočkrat preizkušen! Popis pošilja zastoj Friderik Kratz, Stražišče pri Kranju. 87

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni — Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska 2. 109

Drevesa

jabolčna, hrškova, črešnjeva, orehova, breskova, ter sadne divjake, obojega v velikih množinah, nudi Kupčić-eva drevesnica na Ptulski gori. Zahtevajte seznam in cenik. V račun se vzamejo tudi hranine knjige. 121

Sode

vsakovrstne, kakor tudi kadi za zelje in gnojnične sode izdeluje: Jože Cizman, sodarski mojster, Tacen 74, p. Št. Vid pri Ljubljani. 120

Več plemenskih mrjascev

od 3—6 mesecev. Heškeje pasme ima na prodaj: Rudolf Krašovec, Št. Vid pri Stični. 119

Lepega bika

plengavske pasme, 450 kg težkega, 2 in pol leta starega (ki ima 24 točk), ima na prodaj: Andrej Lotrič, Dražgoše 76, p. Železniki. 118

Sadni mlin

(stroj za mečkanje sadja), malo rabljen, ugodno prodaj: Kržišnik, Zerovnica (Gorenjsko). 117

Sadno drevje

visokodebelno, srednjebelno, enoletno, grmičje sadne podlage tudi pikirane, lepotično drevje in grmičevje in razne sadike, vse prima blago, velike zaloge, najnižje cene. Zahtevajte ponudbe od: Sgaravatti Pianta, Saonara pri Padovi (Italija). 116

Lepega plemenskega bika

montafonske pasme, dve leti starega, ima na prodaj: Vlastelinstvo Bežanec, p. Pregrada, Savska banovina (pri Rogatcu). 115

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1934,

ki ima 365 dni.

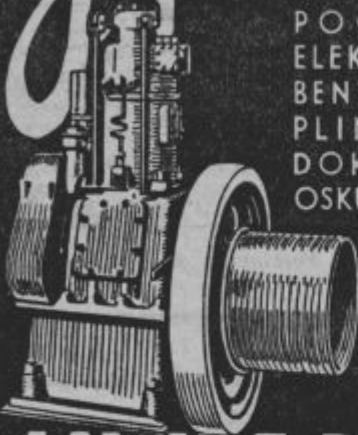
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunarne mrke; — lunine spremembe; — pošne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, za pobornice, kapne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse selme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brestosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih radi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blasnikova nasl. d. d.
v Ljubljani.

Jeftiniji

POGONA NA
ELEKTRIKU, PARU,
BENZIN I UPOJNI
PLIN A NENA-
DOKNADIV KOD
OSKUDICE VODE JE

MAWAS DIESEL

SIMMERINGER Maschinen- u. Waggonbau-Fabrik R.G.
Wien XI, Simmeringer Hauptstr. 38-40

Generalno zastupstvo:

INŽ. JULIO BREITWIESER
ZAGREB, VODNIKOVA 11 TELEFON BROJ 26-89

POSOJILNICA V MARIBORU

t. z. z. o. z.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestuje nevezane hranilne vloge po 4%
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 5 1/2%.

Stanje hran. vlog nad Din 70.000.000--.

Rezerve značajo nad Din 8.800.000--.

**Posojila dale članom na vknjižbo po 7%
na osebno poročstvo po 8%.**

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-
vrstne kakovosti po solidnih cenah in
točni postrežbi, najugodneje kupite pri
domaćem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja lakev in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

MASTIN

Najuspešnejše sred-
stvo za rejo domače
živine je brezdomno

ki pospešuje rast, odebelitev in oma-
stitev domače, posebno klanne ži-
vine. — Jasen dokaz neprecenljive
prednosti MASTINA so brezšte-
vilna zahvalna pisma.

Cena: 5 škat. 46 Din.
10 škat. 80 Din.

LEKARNA TRNKOCZY
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.
(Zraven Rotovža.)

Premogovnik „Peklenica“ v Murskem Središču

nudi svoj dober

premog

(kosovec in kockovec), ki ima 4800
kalorij in vsebuje le malo žvepla,
po najnižji konkurenčni ceni.

Tozadevna pojasnila daje pre-
mogovnik sam, odnosno njegov
zastopnik Dr. JOSIP ROŽMAN,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 27.

Orig. Schering-ovo sirilo v prahu
v dozah à 1 kg in 1/2 kg

Din 240— po kg.

Orig. Schering-ova sirna barva
v dozah à 1 kg

Din 70— po kg.

Izključna prodaja za Jugoslavijo

Kralj. dvorni dobavitelj

Petar J. Miović

prvo Jugosl. spec. podjetje
za kmetijstvo

Maribor, Kopitarjeva ulica 6.

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5-5%, brez odpovedi, pri
trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka davka na rento.
Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din.
Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja
obrestovanja. Posojila daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi
premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod
najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12 1/2
in od 3.—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12 1/2, ure.

Telefon 2847.

Brzjaviti: »Kmetijski dom«.
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru.

KMETOVALLEC

Štev. 18. in 19.

V Ljubljani, 15. oktobra 1933.

Leto 50.

Nesreče pri kmetijskih strojih.

V ljubljanski radijski postaji se je vršilo pred kratkim silno važno in aktualno predavanje o nesrečah pri poljedelskih strojih. Zdi se nam potrebno, da povzamemo iz tega predavanja nekaj misli.

Nesreče pri kmetijskih strojih so večinoma prav težke narave in povzročajo visoko invalidnost. Te nesreče tvorijo za naš majhen narod veliko škodo; družine izgubljajo svojega rednika, domovina pa svoje najbolj delovne sinove, ki so največji narodni kapital. Narodno premoženje se s tem vedno bolj krši, izdatki za podpore so vedno večji in vedno težje znosljivi.

Nesreče pri kmetijskih strojih povzročata v glavnem dva vzroka: nezadostno zavarovani stroji in neprevidnost tistih, ki pri strojih delajo.

Naš kmet pravilno ceni vrednost kmetijskih strojev in jih v svojem kmetijskem gospodarstvu vedno bolj uporablja. V Sloveniji je vseh vrst kmetijskih strojev okoli 12.000, kar je ogromna številka in kaže visoko stopnjo našega kmetijstva. Tudi dejstvo, da imamo več strojnih zadrug, dokazuje, da so stroji važna in nepogrešljiva opora našega kmetijskega gospodarstva. To je prav in čisto v redu. Ni pa v redu to, da se naš kmet pri nakupu stroja premalo ozira na kakovost stroja; ampak gleda bolj na ceno. Pri tem se pa ne zaveda, da se za cenenim, lepo barvanim strojem često skriva slabo blago. Ti stroji imajo — če ne kaj drugega — gotovo to napako, da niso opremljeni z napravami, ki so zato neobhodno potrebne, da se preprečijo nesreče. Te naprave so večinoma prav malenkostne in združene z malenkostnimi stroški, vendar se naš kmet iz nevednosti za to ne briga. Prav bridko naseda brezvestnim prodajalcem, ki zaradi večjega dobička prodajajo nepopolne, često stare in slabe ter popolnoma nezavarovane stroje. Posebno iz tujine prihajajo k nam često prav slabi stroji. Zgodi se, da razne tuje tvornice v svoji državi zaradi strogih predpisov nezavarovanih strojev ne morejo prodati, pa jih pošljejo k nam, kjer se na to tako strogo ne gleda. Pa tudi s konkurenčnih ozirov opuščajo nekatere firme varnostne naprave pri strojih, ne brigajoče se za to, kakšne strašne posledice more to imeti.

Nezadostno zavarovani stroji so torej prvi in glavni vzrok skoraj vseh nesreč. In tu je treba zagrabiti, ako hočemo nesreče preprečevati. Vselej in povsod propagirajmo misel: kupujmo stroje, ki imajo zavarovane tiste dele, ki so življenju in zdravju nevarni; stroje pa, ki jih že imamo, opremimo čim preje z navedenimi napravami. Javna oblastva naj preprečijo prodajo takih strojev in naj kontrolirajo trgovce in tvornice. Obmejne oblasti naj takoj zavrnejo pomanjkljive stroje, ki bi jih tuje, inozemske tvrdke rade razpečale po naši državi. Dopovejmo svetu, da naša država ni prostor za odlaganje starega železa in za razpečavanje nevarnih in

slabih strojev. Tudi občinske uprave bi morale posvetiti temu vprašanju prav posebno pažnjo. Seveda pa vsa skrb javnih oblasti ne bo dosti pomagala, dokler ne pride v vse naše ljudstvo zavest, da je treba povsod in ob vsaki priložnosti paziti na svoje zdravje in življenje, in zavest, da se malenkostni stroški za opremo strojev z varnostnimi napravami bogato izplačajo.

Zamolčati pa tudi ne smemo drugega vzroka nesreč pri kmetijskem stroju, t. j. neprevidnosti tistih, ki pri strojih delajo. Že pri stroju, ki je opremljen z varnostnimi napravami, je treba mnogo previdnosti; kajti nikdar se stroja ne more tako zavarovati, da bi bila vsaka nesreča izključena. Toda neprimerno več previdnosti pa je treba pri strojih, ki sploh nimajo varnostnih naprav ali pa ne zadostnih. Otrok ter neizkušenih delavcev in delavk bi se k takim strojem sploh ne smelo pustiti. Pri strojih naj delajo delavci, ki so starejši in imajo vajo. Neobhodno potrebno je tudi, da ljudje pred delom pri takih strojih ne uživajo alkohola. Kdor nima čiste glave, ne more biti oprezen.

Največ nesreč je pri mlatilnicah in slamoreznicah. V lanskem letu je bilo Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani prijavljenih 49 težkih nesreč. Niso pa to seveda vse nesreče. Nesreč gospodarjev in lastnikov strojev Okrožni urad nima v evidenci. V evidenci ima namreč Okrožni urad samo one nesreče, ki so se pripetile osebam, zavarovanim pri temu uradu.

Skrajni čas je, da se pričnemo zavedati, kakšnega pomena je za naše delovno ljudstvo in za ves naš narod, da so posamezni člani tega naroda zdravi in sposobni za delo.

Preprečevanje nesreč pri kmetijskih strojih je eminentno kulturno in nacionalno delo, ki se ga mora čim preje lotiti vsa naša javnost.

Poljedelstvo in travništvo.

Krompir oneidovec.

F. Štupar.

Potujoča kmetijska razstava je nudila obiskovalcem za majhen denar zanimivo in zelo poučno knjižico o kmetijstvu Dravske banovine, ki naj bi jo vsi kmetovalci pridno čitali.

V tej knjižici se priporoča za saditev krompir oneidovec, ki ga imamo baje že preko 30 let. Ta doba je prekratko cenjena; oneidovec imamo že kakega pol stoletja. K nam ga je vpeljal in nam ga dolgo vrsto let za seme dobavljal semenogojec Karel Rambousek v Zborovu na Češkem. Da bi vpeljal svoje blago in si tako pri nas pridobil odjemalcev, je svoja semena brezplačno pošiljal Kmetijski družbi, ki jih je preizkusila in potem priporočala. Na ta način je k nam prišel poleg drugih krompirjevih vrst tudi oneidovec, ki je preživel svoje sodobnike.

Trpeti in molčati je največja umetnost.

To se da povzeti že iz prvega letnika „Kmetovalca“ (1884), ki na 23. strani objavlja naslednje poročilo: „Karol Rambousek, c. kr. stotnik in vodja kmetijskega semenišča iz Zborova, je dobil v priznanje svojih zaslug viteški križ Franc Josipovega reda. Imenovani gospod je tudi kranjski kmetijski družbi uže večkrat in tako tudi letos poslal brezplačno seme novih vrst žita in krompirja.“ — V drugem letniku „Kmetovalca“ (1885) so na 24. strani po imenu našete krompirjeve vrste, ki jih je Kmetijska družba oddajala po 4 krajcarje kilogram; med njimi je tudi oneidovec. — Podoben razglas je v tretjem letniku „Kmetovalca“ (1886) na 25. strani, kjer se oneidovec imenuje Early Oneida in ga je družba oddajala po 5 krajcarjev kilogram.

Sedaj so pa že začele dohajati vesti z dežele. Načelnik senožeške kmetijske podružnice Zelen, ki je krompir naročil naravnost od Rambouseka, je sporočil Kmetijski družbi: „Podružnica nakupila je 10 q krompirja za seme. Vsajen je bil v različno zemljo. Po vrsti, kakor je krompir dober, navajam sorte, koje smo naročili, zraven stoječa številka pa znači kolikokrat pridelek je jedna ali druga sorta dala: Cesarski 7, Schneerose 8, Zborowski 10, Oneida 15, Extra Early Vermont 14, Aurora 11, Lerchenrose 8, Darling 9, Champion 8. — S krompirjem smo bili zadovoljni.“ („Kmetovalec“ 1887, str. 11.). — In prihodnje leto (1888) je ista podružnica sporočila, da je naročila oneidovca, zborovca in poznega snežnega rožnika ter da je imela povsem lep in bogat pridelek.¹

Na ta način se je oneidovec začel razširjati. Kmetijska družba ga je pridelovala v večji meri na počivajočih drevesničnih delih pa tudi na Viču na najetem posestvu; kmetje so ga pa tudi drug od drugega dobivali. Krompir je prišel na dober glas in poročalo se je celo, da si je ponekod zboljšal tudi okus, tako, da se je iz krompirju ugodnih krajev z lahkoto prodajal na živilskem trgu.

Razen oneidovca se je obnesel tudi zborovec (od istega dobavitelja), ki ga je Kmetijska družba oddajala več let poleg oneidovca. Sedanje razmere kažejo — ker se je ime zborovec docela izgubilo — da gresta sedaj pri nas obe vrsti — oneidovec in zborovec — pod imenom oneidovec, zato se nekaterim zdi, da ta vrsta še ni čisto izenačena. Našim ljudem se namreč tuja imena upirajo, zato se jih branijo ali jih poljubno izpreminjajo. Krompir, ki so ga dobivali od Kmetijske družbe, so ponekod kmetovalci enostavno imenovali „družbar“.²

Pričele so pa družbi dohajati tudi tožbe, da je oneidovec začel pešati, da postaja manj odporen

¹ Poročila o oneidovcu gredo prav do prvega letnika „Kmetovalca“ (1884) nazaj, zato iz njega ni mogoče točno ugotoviti, kdaj je bil oneidovec k nam vpeljan. Ker so bile pred „Kmetovalcem“ „Novice“ glasilo Kmetijske družbe, je morda tamkaj kako poročilo ali vsaj kaka beležka o tem. Ker pa „Novic“ nimam pri rokah, tega ne morem dognati.

² Pri tej priliki naj omenim še tole: Pri spisih, namenjenih prostemu narodu, se pogosto nahajajo neumevne in nepotrebne tujke. Če bi pisatelji vedeli, kako malo ustrezajo s tako pisavo svojemu namenu, bi bolj skrbno pisali svoje sestavke. Saj se vse da povedati lepo po domače. Nihče naj ne misli, da je bolj imenitno, če kako reč tako pove, da drugi ne razumejo.

proti boleznim, da se bo izrodil in da naj zato družba skuša dobiti zanj dober in zdrav nadomestek. Družba je res preizkušala veliko število raznih novih krompirjevih vrst (celo eno Burbankovo), včasih je kaj več obetajočih dala v preizkušnjo tudi bolj naprednim kmetovalcem, toda nikjer — ne pri družbi in ne drugod — ni nobena krompirjeva vrsta dosegla povprečne kakovosti oneidovca. Zato nam je oneidovec do današnjega dne ostal glavna krompirjeva vrsta.

Če si tožbe kmetovalcev glede nazadovanja oneidovca ogledamo nekoliko natančneje, se nam pokaže, da niso povsem upravičene, ampak da več krivde pri napakah zadeva nje same, kakor pa krompir. Kjer z oneidovcem ravnajo tako skrbno, kakor je prav in kakor bi morali vsi, tam imajo še danes zdrav in izboren krompir; nazaduje le tam, kjer mu ne posvečajo zadosti skrbi.

Skrben kmetovalec razbere krompir že na njivi ali pa vsaj doma takoj, preden ga spravi. Za seme se mora odbrati popolnoma zdravo gomolje; bolno gomolje se pa mora uničiti: najbolje požgati ali pa — če to ne gre — dobro prekuhati, da se uničijo bolezenske kali, in šele potem zlitni na gnoj ali na mešanec. Zdravo gomolje se mora hraniti v zdravih shrambah. — Neskrbni ljudje ne delajo tako, ampak, kadar mislijo, da delajo posebno prav, puste (črni, gnili) krompir kar na njivi, doma pa takega mečejo na gnoj. Za seme pa jemljejo kar od kupa. Na ta način sami razširjajo bolezen in kužijo zemljo, potem pa krivdo pripisujejo drugim vzrokom.

Kadar bodo vsi kmetovalci s krompirjem tako ravnali, da bodo bolezenske kali uničevali, ne pa jih sami razširjali, da bodo semenske gomolje skrbno odbirali ter jih do saditve hranili v zdravih prostorih, se jim ne bo več treba pritoževati nad oneidovcem. In če bodo gomolje za seme dobivali in odbirali po semenogojških načelih, si bodo sami krompir tudi zboljševali, ne samo ohranili dobrega.

Dvoobračalni plug domačega izdelka.

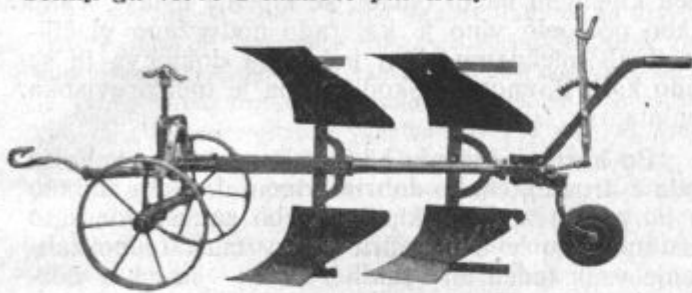
Na letošnji sreski kmetijski razstavi v Kranju so bila razstavljeni v strojnem oddelku tudi nekateri kmetijski orodja domačega izdelka. Med drugimi se je v tem oziru posebno izkazal posestnik Josip Peternel iz Selc nad Škofjo Loko, ki je razstavil več takega orodja, tako n. pr. prav dober sejalni stroj, prikladen za srednje kmetije. Dobro bi bilo, če bi se zanimala za Peternelova orodja kaka domača tvrdka, predvsem pa kak zavod, da jih vsestransko preizkusi. Na razstavi je bil tudi dvobrazdni obračalni plug, ki je last posestnika Antona Fajfarja v Orehku, p. Stražišče pri Kranju. Plug je izdelal kovaški mojster Josip Dobčič v Mostah, p. Komenda pri Kamniku. Posestniki, ki uporabljajo ta plug že dve leti in ki so ga dobro preizkusili, se zelo pohvalijo. Pripisujejo mu sledeče vrline:

1. Kakor pri vsakem obračalniku, zlasti pri dvo-brazdnem, se prihrani mnogo časa.

2. Kjer sadijo koruzo in krompir na vsako drugo brazdo, se boljše izrabi čas in delavske moči, ker ni treba ljudem nič čakati, temveč vršijo svoje delo nepretrgoma za plugom.

Previdnost je najboljša hrabrost.

Te dve vrline imamo seveda pri vsakem modernem obračalnem plugu, kakor tudi ostale dobre strani, n. pr. lahko obračanje, med oranjem ga ni treba držati, lahkotno vravnvanje na poljubno globino, i. dr. Tudi te lastnosti ima Dobčičev obračalnik. Ima tudi pripravo, da se ga med oranjem brez truda vravnava poljubno levo ali desno, da reže širše in ožje brazde in pri tem ni treba živine ustavljati. Plug tehta okrog 100 kg in je prikladen zlasti za srednje težke in lahke zemlje. Pri težki, ilovnati zemlji potrebuje že močnejšo vprego. V lažji, peščeni zemlji ga vleče z lahkoto par konj.

Slika 26.

Kar pa je najvažnejše, je to, da je plug povečini domač izdelek. Omenjeni kovaški mojster ga je izdelal točno po navodilih nekega izkušenega poljedelca. Na razstavi so se kmetovalci zanj zelo zanimali. Tudi v tem primeru je umestno, da bi se plug vsestransko preizkusilo na kaki kmetijski šoli, dasiravno je že prestal preizkušnjo pri nekaterih poljedelcih. Ker je plug domač izdelek, bi nedvomno manj stal, kot uvoženo blago.

Razno.

Razstava ječmena v RČS se bo vršila v Pragi v dneh od 29. do 31. oktobra 1933. Češkoslovaška prideluje prvovrsten ječmen, hmelj in slad, ki so zaradi svoje edinstvene kakovosti iskani tudi na tujih trgih. Češkoslovaški trg ječmena bo pregled vseh vrst pivovarniških ječmenov, kateri se v RČS ponujajo v nakup. Tega trga se s svojimi vzorci udeleži tudi čl. sladnarstvo in hmeljarstvo. Tuji krogi kažejo veliko zanimanje za to prireditve in se pričakuje, da bo tudi tujina v polni meri zadovoljna s kakovostjo češkoslovaških ječmenov, slada in hmelja, ki je letos posebno odlična.

Vinarstvo in kletarstvo.

Kdaj bomo letos brali?

Vremenoslovci trdijo, da smo z letino sedem tednov zaostali. Morda je to veljalo sredi letošnjega leta; danes vidimo, da so se pozne jesenske kulture, med temi tudi naši vinogradi, znatno popravili. K temu je mnogo pripomoglo lepo vreme zadnjih tednov. V primeri z normalnimi leti, smo kvečjemu za tri tedne zaostali. Če bo pa oktober trajno lep, se nam bo, kar se vinogradov tiče, tudi ta čas skrajšal.

Vsled zakasnelosti rasti in zorenja, ne pričakujemo kakovostno prvovrstne vinske letine. Množino pa nam je vzelo slabo deževno vreme, ko je trta cvetela, povrhu pa še tu in tam toča, peronospora in oidij. Računimo lahko samo še z $\frac{1}{3}$ lanske vinske letine.

Popravimo pa kakovost pridelka lahko s tem, da s trgatvijo odlašamo do skrajne možnosti, in sicer

v vinogradih, ki so ohranili zeleno listje in zdravo grozdje. To so povečini mlajši in dobro ohranjeni nasadi. V takih vinogradih lahko s trgatvijo počakamo do novembra. V vinogradih, ki so pa bili poškodovani po toči, peronospori ali oidiju, kjer je trsno listje deloma ali popolnoma že suho in grozdje poka, pa s prepozno trgatvijo ne bomo nič dosegli, kvečjemu, da bo pridelek vsak dan manjši.

Vinogradnikom s poškodovanimi vinogradi priporočamo, da svoj vinski mošt v mejah zakona o vinu s slajenjem izboljšajo, dočim ta postopek lahko odpade pri prvih, z zdravimi vinogradi, če odlašajo s trgatvijo, dokler bo lepo vreme. Prihranijo si na ta način stroške za sladkor in bodo smeli svoj pridelek prodajati kot „pristno, naravno vino“, česar slajevalci po zakonu o vinu ne smejo; njih vino sme v promet samo kot „vino“.

Priporočamo pa vsem vinogradnikom sledeče:

1. Prodajajmo namizno grozdje za zobanje v kar največjem obsegu. To je mogoče posebno v bližini mest in trgov.

2. S trgatvijo čakajmo do skrajne možnosti, da grozdje čim bolj dozori in da bo kakovost vinskega pridelka čim boljša.

3. Ako vsled slabega vremena nastopi gniloba, podbirajmo gnilo in odpadlo grozdje; izločimo tudi ovenelo grozdje.

4. Vinski mošt po preteku 24 ur razsluzimo, t. j. pretočimo, da čisteje pokipi in ostane zdrav. Nepochodno potrebno je to delo pri moštih iz gnilega grozdja.

5. Trgajmo in prešajmo po možnosti vsako vrsto zase. Za sortna vina dosežemo boljše cene.

6. Skrbimo za to, da vinski mošt že v jeseni popolnoma pokipi.

7. Vsem vinogradnikom, brez izjeme, ki so primorani vinski mošt od preše prodajati, svetujemo tudi letos, da ga pod ceno ne prodajajo, kajti vinska letina ni samo pri nas slaba, temveč po vsej Evropi, kar bo imelo za posledico vsekakor boljše cene kakor lani.

8. Vsak vinogradnik bodi naš član.

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru.

Trgatev.

Fr. Vojsk.

Ze čriček prepeva...

Ljubega pevca „črička“ naših goric, puščajmo letos le dolgo klicati k trgatvi. Kajti vse leto do prvih jesenskih dni je letos bilo zelo neugodno za razvoj vinske trte in grozdja. Zastoj je letos 3, ponekod 4 tedne. Morda bodo prvi lepi jesenski dnevi trajali naprej skozi ves mesec oktober — kar je pač težko prorokovati — ali tudi v tem primeru je računati z glavno trgatvijo šele v drugi polovici, odnosno zadnje dni oktobra ali celo začetkom novembra. Šele tedaj smemo upati, da bo grozdje popolnoma dozorelo. In popolnoma dozorelo je šele tedaj, ko ne more nič več sladkorja pridobivati iz listja okoli grozdja in blizu nad grozdem. To se vidi pri odbolezni zavarovanih in zdravih trsih na tem, da listje začneja izpreminjati barvo, da začne listje pri belih sortah rumeneti, pri rdečih sortah rdečiti, grozdni

pecelj pa leseni. Tako popolnoma zrelo ali celo žlahtno zrelo grozdje je pridobilo čim največ možno na sladkorju, izgubilo znatno na kislini in pridobilo na buketnih dišavnih snoveh. **Torej ne trgajmo prezgodaj, temveč počakajmo s trgatvijo do skrajne možnosti!**

Če tega mogoče vse leto nismo storili, spravimo klet in prešo v red vsaj pred trgatvijo. V nekem listu sem čital, da bi bilo treba o redu in snagi v kleti, o čisti posodi, o pravilni napravi in negi vina itd. dan za dnevom predavati in pisati, da bi vse to tako potrebno prešlo našim viničarjem kot „Očenaš“ v meso in kri in bi bilo manj nesreč ter kriza do neke mere omiljena. Tega načela se je držal tudi naš prezasluženi pok. B. Skalicky. Ne bo torej odveč, če tu in tam priredimo vsaj glavne „eksercicije“ iz najvažnejših poglavij našega kletarstva.

Pomnimo, da je **red in snaga najvažnejše načelo vsega kletarstva**. Brez reda in snage ni mogoče dobiti dobrega in stanovitnega vina brez napak in tujega okusa. — Osnažimo kleti, posodo in orodje. Stene pobelimo, tla pa osnažimo in posipajmo s čistim peskom. Predvsem pa dobro očistimo posodo. Puste sode dobro izparimo ali pa zakuhajmo, enako kakor novo posodo, t. j. s sodovim lugom, z vrelo vodo in vinom. Kletarsko orodje temeljito osnažimo, posebno železne dele stiskalnic, grozdni mlinov i. dr.; železna rja v moštu, odnosno v vinu pozneje kaj rada povzroča počrmenje vina.

Izredne važnosti je tudi, da **zdravo grozdje strogo ločimo od gnilega ali bolnega grozdja**, kajti z gnilim ali bolnim grozdom se drugače ravna kot z zdravim. Podberimo najprej gnilo, ostalo pustimo dozoreti. Ali tudi v glavni trgatvi ločimo vselej gnilo grozdje kakor tudi gnile jagode od zdravih.

Mošt od gnilega grozdja moramo takoj po stiskanju razsluziti, t. j., da mošt močno zažveplamo, da sežgemo na 100 litrov mošta vsaj 1 azb. žvepl. trak. Žveplov dvokis uniči v 24 urah škodljive in koristne glivice v moštu. Po tem času pretočimo mošt od gnilobne gošče na njega dnu in ga pri tem dobro prezračimo. Moštu dodajmo čistih drož ali nekaj litrov kipečega mošta iz dobrega, zrelega in zdravega grozdja in skrbimo seveda za primerno kipelno toplino okrog 15° C. Na ta način dobimo tudi iz gnilega grozdja prav dobro vino.

Zdravo grozdje zmeljimo, takoj iztisnimo in potočimo mošt v nekoliko zažveplan sod (na 3 do 4 hl 1 azb. žvpl. trščica). Sode napolnimo z moštom tako, da ostane $\frac{1}{9}$ — $\frac{1}{10}$ vsebine sode prazna. Po potrebi dodenimo moštu čistih drož ali nekaj litrov burno kipečega mošta. Pri poznih trgatvah in v mrzlih kletih bodo čiste drože v mnogih primerih zelo koristne, odnosno celo potrebne.

Kulture čistogojenih kvasnic se dobe pri kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru (Urbanova ulica) in jih je pravočasno naročiti. Posamezna cevka stane 2 Din, navodilo k uporabi 1 Din. Naročila je kolekovati s kolekom 5 Din. Razpošilja se po povzetju.

Skrbeti nam je tudi za **pravilno kipeenje mošta**. Dobro pokipelo vino, ki nima nič ali ima le malo sladkorja, se rajše čisti in je bolj stanovitno. Kipe-

nje povzročajo kipelne glivice, ki so navezane na izvestne življenjske pogoje. Glavni pogoj je pravilna in stalna toplota okrog 15° C. Ob mrzlem vremenu je s trgatvijo počakati, da se grozdje nekoliko ogreje; trgati je torej šele od 10. ure dalje. Če je pa kar naprej mrzlo, je pa mošt na en ali drug način segreti ali pa v kleti zakuriti.

Paziti je tudi, da se klet, oz. r. kipeči mošt v kleti naglo ne ohladi, kar bo ob letošnjih mrzlih jesenskih nočeh prav lahko mogoče. Zato zračimo klet le v lepem in toplim vremenu. Če pa se mošt med kipeenjem naglo ohladi, se kipeenje ustavi. Tako slabo pokipelo vino je kaj rado podvrženo vlačljivosti ali mlečnemu ciku; poleti pa dokipeva in se rado kali. Ravnotako škodljiva pa je tudi previsoka toplota.

Po burnem kipeenju odvezemimo kipelno veho in sode z drugim, enako dobrim vinom do vrha zalijmo in jih potem zopet s kipelno veho zamašimo. Nato pustimo vino lepo na miru — izvzemši redno zalivanje vsak teden ali vsakih 14 dni — in ga, v normalnih razmerah, v času od Božiča do Svečnice, prvič pretočimo. Vina pa, ki bodo imela mnogo kisline, bomo pretakali prvič šele tekom februarja ali začetkom marca.

Razno.

Sladkanje moštov. Finančno ministrstvo je dovolilo nabavo državne trošarine prostega rafiniranega sladkorja iz drž. sladkornih tvornic v namen slajenja vinskih moštov. Vinogradniki lahko predložijo Finančni direkciji v Ljubljani prošnjo vsak posebej ali pa potom svoje zadrage, odnosno občine. Vsak prosilec plača kolek za Din 25—. V prošnji se mora navesti količino zaprošenega sladkorja in predložiti potrdilo občine o množini predelanega vinskega mošta. Občinske uprave v vinorodnih srezih so poučene, kako je postopati tozadevno. Sladkor dobavlja Kmetijska družba v Ljubljani. Ona tudi zbira vse prošnje. Sladkor se bo delil v prisotnosti organa finančne kontrole. Ves v ta namen nabavljen sladkor se bo moral namreč uporabiti **izključno za slajenje letošnjih vinskih moštov**. Cena sladkorju bo približno 6:50 Din. Kmetijska družba bo skušala dobiti sladkor za več občin skupaj, da se s tem blago poceni. Te ugodnosti bodo imeli seveda le oni, ki bodo pravočasno sladkor naročili in plačali.

Pekre, dne 12. oktobra 1933. Danes izvedeno določevanje sladkorja in kisline posameznih sort grozdja pri banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah pri Mariboru je dalo sledeče rezultate (številke v oklepajih pomenijo določevanja isti dan lanskega leta):

Sorta:	% sladkorja	% kisline	
Renski rizling	17.5	16.5	(19— — 9.5)
Burgundec beli	18—	14—	(20.5 — 9—)
Burgundec modri	17.5	12—	
Sauvignon	18—	14—	(18.9 — 10—)
Bouvierjeva ranina	20—	10.5	(20.3 — 7.8)
Neuburgovec	19—	11.5	(21.3 — 9.3)
Rani rud. veltline	19.5	12.5	(20— — 9—)
Oranževka	19—	10.5	(21.5 — 6.8)
Laški rizling	16.5	11—	(19.8 — 9—)
Šipon	14.7	15.5	(18— — 10—)
Rulandec	18—	15—	(21— — 8.2)
Mandelein	20—	12—	
Silvanec	17—	12.5	(20— — 8.7)

Sorta:	% sladkorja	%/100 kisline	
Traminec	19—	14.5	(20— — 8.4)
Zlahtnina	17.5	10—	(18— — 6.8)
Kavčina	16—	14.5	
Mešano	18—	12.8	

Marihorska Kalvarija koncem septembra in začetkom oktobra 1933. Razvoj trte je že v spomladi močno zastal. Poleg pičlega nastavka pri večini sort, je med cvetenjem nastopilo še slabo vreme, tako da se je večina sort med cvetenjem močno osipala, z izjemo silvanca in rume-nega muškata. Te sorti sta prav lepo obloženi in tudi jagode so izredno lepo razvite. Zaradi hladnega vremena se je groz-dje letos pričelo izredno pozno mehčati, tako da so prvi poskusi na sladkor in kislino, primerjaje z lanskimi, prav zani-mivi, obenem žal tudi manj razveseljivi. Vsekakor pa, ker se je vreme v zadnjem času obrnilo na boljše, ne smemo obu-pati in biti nestrpni glede trgatve. Osobito, ako to vreme ostane še delj časa, lahko dosežemo prav dobre uspehe. Na vsak način moramo računati s precejšnjo kislino. V informa-cijo in primerjavo je priložena tabela o rezultatih določeva-nja sladkorja in kisline na vinarski in sadjarski šoli v Mari-boru 1932—1933. Ta določevanja se vrše redno vsako leto, in sicer vsak peti dan, začenši z 20. IX. Pod datumom po-meni prva številka % sladkorja, druga pa %/100 kisline.

dala tokrat na razpolago veliko prostora, tako da se je zamogla urediti tudi prav čedna mlečna pivnica. V moralnem, kakor gospodarskem pogledu je do-sežen najboljši uspeh.

Komisijskega ocenjevanja mlečnih izdelkov ni bilo. Kakor na sejmu, so kupci izražali sami dovolj glasno in vidno kritiko. Dober sir se je kaj hitro razprodal.

V mlečni pivnici se je dobilo poleg dobrega mleka in smetane najodličnejše čajno maslo. Na nasprotni strani se je nudil pogled na izložene hlebce sira. Razstavilo je 22 mlekarskih zadrug in mlekarska šola. Po zunanosti je bil ves sir prav lepe oblike, tako da je bila tudi splošna slika zado-voljiva. V vrsti sirov prednjači ementalec, dalje pri nas nanovo vpeljani stepni sir, nato planinski sir (planinski sir ali v bodoče imenovani „triglavski“ se izdeluje v triglavskem ali bohinjskem gorovju, hlebci so v teži 3 kg), bilo je več hlebcev trapista, ejdamca v obliki krogle in salame, par hlebcev do-mačnega plesnivega sira po Roquefortu in več vrst mehkega in topljenega sira. Nakupovalci so se pri-dno zalagali z vrhniškim ementalcem, poznavajoč njegovo vrednost, saj tudi Švica ne zmore boljšega.

Vrsta grozdja	Leto	20. IX.		25. IX.		30. IX.		5. X.	
Beli burgundec	1932	18.7	9	18.8	8.8	19	7.7	19.2	7.1
	1933	13	19.7	13.2	19.5	15	17	15.5	16
Zeleni silvanec	1932	15	11	16.8	9	17	8.6	17.5	7.2
	1933	12.6	19.6	12.6	19.5	14	17	14.25	16.10
Rdeči traminec	1932	17	8.5	17.6	8.4	17.8	8	17.8	6.7
	1933	13	19.9	13.4	19.6	15	16	15.5	15
Šipon (moslavec), sredinska lega	1932	15.4	11.5	15.6	10.8	16	9.2	16.5	8
	1933	10.1	21.5	10.75	20.4	12.5	17.5	14	17.3
Šipon (moslavec), višinska lega .	1932	15.6	11	16	10.4	16.2	9.6	16.5	8
	1933	12.3	20.8	12.3	20.4	14	18.5	14.25	17
Laški rizling	1932	16	9.2	17.5	8.2	17.7	7.5	17.7	7
	1933	12.4	16.20	12.8	16.2	12.8	16.2	13	16
Renski rizling, nižinska lega . .	1932	16.5	11.8	17.5	10.2	17.6	9	17.7	8.2
	1933	12.5	19.50	12.5	19.4	14.5	16.5	15	16.5
Renski rizling, višinska lega . .	1932	17	11.6	17.2	10.8	18	9.2	18	8.30
	1933	12.6	20.4	13.2	19.8	14	17	14.75	16.30

Stanje šolske trsnice je letos jako ugodno, v kolikor je niso na posameznih mestih motili ogrci majnikovega hrošča. Pač pa je trpel znatno matičnjak po šiškariči.

Bregant, strok. učitelj.

Izvoz našega vina v tujino stalno nazaduje. V prvi polo-vici polletja 1931. je bilo izvoženo iz naše države vina v ce-lotni vrednosti 30.5 milijonov dinarjev. V istem razdobju lan-skega leta se je izvozilo za 14.7 milijonov dinarjev, v letoš-njem letu pa samo za 3.3 milijone Din.

Živinoreja in mlekarstvo.

Mlekarska razstava na Velesejmu.

Fr. Pavlica.

Letošnja razstava, odnosno sejm mlečnih izdel-kov, je bil po izjavi dobrih poznavalcev takih prire-ditev na Ljubljanskem velesejmu od vseh doseda-njih menda eden najlepših. Velesejska uprava je

Tudi ostali ementalški sir je bil prav dobrega oku-sa, akoravno nekateri premlad in nepravilno luknji-čav. Ejdamski in trapistovski sir pa tokrat ni bil na višku, deloma premlad, pa tudi nerodno luknjičav. Naše ljubljanske, pa tudi tuje poznavalce pikantnih sirov so pa naravnost razdražili s plesnivim sirom roquefortskim, toda žal ga ni bilo na zalogi več ka-kor par hlebcev.

Tudi tokratna razstava je bila za nas vse prava šola, ki nas poučuje, kakšno blago moramo ustvar-jati za trg.

Razno.

Delovanje zadruge „Jugomontaon“ v prošlem letu. Iz predsedniškega poročila posnemamo, da je na lanski raz-stavi v Ljubljani bilo prodanih 29 plemenskih bikov v vredno-sti 93.369 Din. — Zadruga je bila deležna tudi nekaj denarnih podpor od oblasti in uprave Velesejma. Glavno pažnjo se je

Prilizovalec je goljufal ali to namerava.

posvečalo selekciji živali po strogih navodilih za pleme. To delo izvršuje posebna komisija. V zadnjem poslovnem letu je bilo odbranih 9 bikov, 21 krav in zaznamovanih 29 komadov mlade živine. Vso skrb je zadruga obračala tudi vprašanju kontrolne molže in določanju maščobe v mleku, kar je zahtevalo veliko naporenega dela in tudi denarnih sredstev. Izrekla se je tudi želja, da bi se to vprašanje dalo tako rešiti, da bi oblasti sčasoma nastavile potrebne kontrolne organe. Zadruga je hotela nakupiti planino za pašo mlade plemenske živine. Razpravljalo se je tudi o perečem vprašanju ustanovitve posebne šole za molžo, kjer bi se izučilo strokovne ljudi (posebne kravarje) v tem poslu, kakor je to že vpeljano v drugih krajih. Letos je zadruga priredila o priliki jesenske prireditve Velesejma lepo uspelo razstavo plemenske živine montafonske pasme. Ta prireditev je vzbujala občo pozornost in priznanje. Razne živinorejske zadruge, ki gojijo to pasmo na Dolenjskem, so ob tej priliki odprodale dokajšnje število mladih bikov, ki jih je nakupila posebna komisija iz sosednje Savske banovine.

Svetovna perutninarska razstava v Rimu. Od 6. do 15. septembra t. l. se je vršila v Rimu velika svetovna perutninarska razstava, katere se je udeležilo 42 držav, med temi tudi člani „odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe“. Pri oceni razstavljenih živali so zasedli Angleži prvo mesto, Holanci drugo, Danci tretje in Jugoslovani četrto mesto, kar je za naše razmere brezdvoma izredno častno. Iz Dravske banovine so razstavili člani „odseka“: oskrbnitvo Twickl, Maribor 1,2 selekcionirano rjavo štajersko kokoš, standard-Celje, Kuhn-Tausch iz Razvanja, 1,2 tudi rjavo štajersko kokoš in 3 rjave kapune ter Marija Pahernik, velepos. iz Vuhreda pa 1,2 selekcionirane bele štajerske kokoši. Razstavljene plemenske živali so imele svoje rodovnike in vse potrebne podatke o strokovni rejji, spisane v francoskem in italijanskem jeziku, kar je vzbujalo občo pozornost in priznanje.

Razstava sira na Bledu. O priliki kmetijskega praznika dne 8. septembra se je vršila na Bledu tudi sirarska razstava, na katero so postavile sire mlekarke zadruge: Zveza zadrug Bled, Bohinjska mlekarška centrala Boh. Bistrica in Podkoren. Kralj. banska uprava je podelila 3 nagrade v iznosu 1000 Din med razstavljalce. Prvo nagrado je prejela Boh. Bistrica, drugo Bled in tretjo Podkoren. Blago je bilo v splošnem dobro, toda luknjičavost nepovoljna. Poleg ementalkega sira se je postavila blejska zveza z okusno ejdamsko salamo in Boh. Bistrica s planinskim sirom.

Avstrijsko maslo za Francosko. Pred nekaj tedni je izdala francoska vlada dovoljenje za uvoz 10 vagonov avstrijskega masla, ki se mora čim preje dobavljati.

Konjereja.

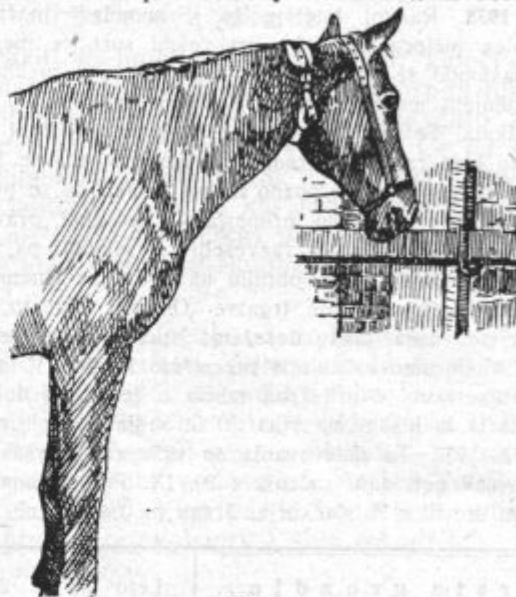
Hlapavost.

Dr. Fr. Veble.

Hlapavost imenujemo ponekod tudi hlapanje, glodanje, srebanje ali pritiskanje na žleb. S temi izrazi označimo razvado konj, ki jo prištevamo med glavne napake in ki obstoji v tem, da konj nasrka v goltanec zrak in ga ali zopet izpusti ali ga pa požre. Pri tem se čujejo zamolkli glasovi. Če konj zrak požira, slede prebavne motnje in napenjanje.

Pri izvajanju te razvade, drži konj zgornjo čeljust s pomočjo vratnih mišic trdo, potegne spodnjo čeljust in grlo s pomočjo prsnih mišic navzdol, odpre goltanec in vsrkava zrak skozi nosnice in gobec.

Pri tem pa pritisne prednje zobe na trd predmet, žleb, vmesni drog, žrebelj, lastno sprednje koleno, skočni člen sosednjega konja ali kar sploh doseže. (Glej sliko 27.) Mnogi pa to delajo brez vsake opore, pri čemur skrive vrat proti prsim. (Slika 28.) Pri slednjem načinu požre konj več zraka in boleha za-

Slika 27.

radi tega češče na kôliki. Zgodi se pa tudi, da konj pri hlapanju vgrizne v kak tuj predmet. Razumljivo, da si konj pri tem zobe obrabi, po čemur kaj lahko spoznamo konja s to napako.

Zanimivo je, da hlapavec prestane s svojo razvado, če zboli na dihalih. Ravnotako neha srebati ali hlapati, če pride od lesenih jasel k železnim ali h kamnitim, prične pa z razvado iznova, če se povrne k prejšnjim jaslim. Tudi kaznovanje, t. j. strah ustavi hlapanje za nekaj časa.

Slika 28.

Dognano je, da daje povod za nastanek te napake dolgočasje, pa tudi glad; dolže pa tudi privezovanje mladih konj k lesenim jaslim, previsoke in nepremične jasli kakortudi previsoko pritrjene gare,

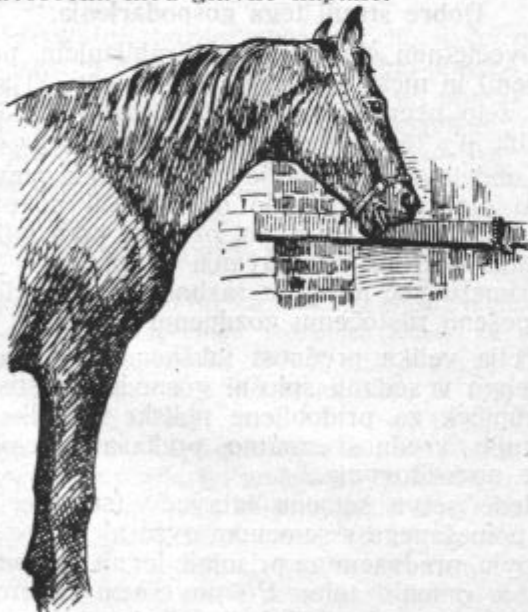
Marsikdo ponižuje sebe, ako povečuje druge.

gola, nenastlana tla, pomanjkanje organizmu potrebnih snovi (vitaminov) in neprevidno oz. brezobzirno postopanje pri čiščenju in negovanju, zlasti občutljivih in ščegetljivih konj in nagon posnemanja. Te razvade se namreč konji, posebno mlajši, jako hitro priučijo, če denemo med nje hlapavca.

Slika 29.

Razvoj te razvade preprečimo zato najlažje, če konja izdatno zaposlimo, če mu polagamo hrano v krajših časovnih presledkih in če mu dajemo krmo, ki vsebuje zadostno množino vseh potrebnih hranilnih snovi. Škodljiva je pa ta razvada zato, ker — kakor rečeno — povzroča napenjanje in druge prebavne težkoče, kakor kôliko (grizenje), kruljenje po črevesju, hujšanje itd. ter posnemanje med mladimi konji. Pri tržnih konjih je neprijetna zaradi tega, ker jo je na semnju težko odkriti. Konj s to razvado namreč v tuji okolici navadno ne hlapa; napaka ostane torej prikrita. Zaradi te okoliščine je ta razvada uvrščena med glavne napake.

Slika 30.

Hlapavost je odpravljiva le tedaj, če še ni zastarela. Sredstva, ki se jih pri tem poslužujemo, so sledeča: Rob jaslji namažemo v presledkih par dni z mehkim mazovim milom. Konja privežemo h kamnitim ali k železnim jaslim, ki naj bodo po možnosti premakljive, da se umaknejo navzdol, kadar opre konj nanje svoje zobe. Dobro je tudi krmiti iz čisto nizkih jaslji. V početku uporabljamo z uspehom tudi nagobčnik (glej sliko 31.) ali hlapalni jermen, ki je tudi upodobljen na slikah. (Sliki 29. in 32.) S slik

razviden tudi način uporabe tega jermena. Pripnemo ga hlapavcem okrog vratu, tik za tilnikom in precej tesno. Tak jermen sicer ovira pri srebanju, postane pa lahko zdravju škodljiv, ker ovira krvni obtok vratnih žil. Pri krmljenju moramo jermen konju seveda sneti.

Drug način odprave te napake je tudi ta, da opremimo hlevske oglavnike z brzdo, katere gobčni del tvori kovinasta cev, ki je na obeh koncih odprta in od strani preluknjana, tako da zrak, ki ga hlapavec nabere v gobec, zopet uide po obeh koncih votle brzde. Včasih pa odpravi to sicer trdovratno razvado že sama izpremema hleva, dočim naletimo v drugih primerih na konja, ki hlapa strastno neprestano in povsod, kjer se mu nudi prilika, ne da bi se dal sploh po kom ali po čem motiti.

Slika 31.

Slika 32.

Za konje, ki požirajo zrak in bolevalo na kôliko in napenjanju, je priporočljiva operacija, ki obstoji v tem, da živinozdravnik prereže hlapavcu na vratu one mišice, ki jih uporablja pri hlapanju. Operacija sicer ne odpravi hlapanja, pač pa onemogoči požiranje zraka in s tem zvezano nevarnost.

Končno pripominjam, da tudi goved hlapa. To razvado izvaja tako, da sunkoma in naglo drug za drugim poriva jezik pri obeh gobčnih kotih vunkaj ter si oblizuje lice ali smrček. Pri tem odpre gobec le malo. Glavo pa dviga vedno bolj in bolj, dokler je končno ne drži navpično proti stropu. Če izvaja to razvado dalj časa, požira zrak, vsled česar se napenja, hira in tudi slabo je.

Gozdarstvo.

Obnovitev gozdov z gozdno-poljskim gospodarstvom.

Lojze Mušič.

Imamo razne vrste in načine obnove gozda ali pogozdovanja. Te vrste in načini so odvisni od raznih okoliščin, kakor od talnih razmer, lege zemljišča, drevesnih vrst in drugih gospodarskih prilik.

V naslednjih vrstah se bomo pomenili o čisto svojevrstnem, za poljedelca zelo zanimivem in celo donosnem načinu umetne pogozditve, to je o združenju pridelovanja poljskih pridelkov z osnivanjem gozda, pri čemer traja poljsko gospodarjenje dve do tri leta, lahko pa tudi več, kar zavisi od vrste gozdnih sadik, kakovosti zemlje, vrste poljskega sadja i. t. d.

Navadno je gozdno-poljsko gospodarjenje le posledica gospodarske potrebe (borba s plevelom, go-

Vsák dan ima svojo tugo.

spodarski razlogi, primanjkanje obdelovalne zemlje, siromaštvo i. t. d.).

Predvsem izvajajo gozdno-poljsko gospodarjenje v rodovitni nižini, tam, kjer se neobdelane poseke kaj hitro zarastejo z bujnim, često neprehodnim plevelom; najčešče pa se uveljavlja ta način obnove gozda v gosto naseljenih, bolj siromašnih krajih, kjer je mnogoštevilnim poljedelcem odmerjeno premalo obdelovalne zemlje. (N. pr. v Prekmurju.)

Manj običajno in uspešno je takšno gospodarjenje v hribovitih krajih.

Kako se izvaja gozdno-poljsko gospodarjenje?

Po izvršeni čisti sečnji je treba izkopati vse panje (štore) s koreninami vred. Če treba, je požgati prevlako plevela, kakor resje, robidje, borovničje i. t. d. Zemljišče nato globoko zrigolamo, preorjemo, skratka, obdelamo kakor njivo. Nato v rani spomladi posadimo gozdne sadike v vrstah v odmerjenih razdaljah (vrsta od vrste 1.50 do 3 m, sadike pa v razdaljah 1 do 2 m), a med te vrste posadimo krompir ali koruzo. Z okopavanjem in izkopavanjem sadeža ojačimo rast gozdih sadik in usposobimo tla tudi za kulturo kake žitarice v naslednjem letu, če je to možno v tehničnem pogledu glede na oddaljenost imenovanih vrst in če se nam izplača. Priporočljivo je le jaro žito, ker se pri ozimni zemljišče preveč zapleveli, poleg tega daje ozimina premalo časa potrebno zaščito. Po žitu pridelamo lahko zopet kako okopavino (koruzo, krompir, peso i. t. d.), kar pri slabših tleh ni svetovati zaradi izčrpanja tal ter morebitnega poškodovanja gozdnih sadik.

Bolj v navadi, kakor zgoraj opisani, je sledeči način gozdno-poljskega gospodarjenja, ki pa je manj dober, ker preveč izrablja zemljo: Po izkrčenju in obdelanju zemljišča služi isto najprej samo poljedelstvu. Sadimo krompir, ali koruzo, ali sejemo žito i. t. d., šele v zadnjem letu poljskega obratovanja osnujemo gozd. In tu imamo dve možnosti: 1. z zadnjo setvijo, oziroma s saditvijo poljskih sadežev združeno (pomešano) posejemo tudi gozdno seme, ali 2. po zadnji žetvi, oziroma pospravi poljskih pridelkov posadimo gozdne sadike.

Gozdno-poljsko gospodarjenje je mogoče le pri visokem gozdu (to je gozdu, ki se obnavlja ali s semenom ali s saditvijo sadik, a ne z odganjki iz panjev).

Po rodovitnih do slaborodnih nižinah uporabljamo tele drevesne vrste: jesen, hrast, črni oreh, brest, akacijo (na rahlo-peščeni zemlji), črno jelšo (na sveže-mokri zemlji) in kadasko topol; vse predvsem s saditvijo. V hribovitih krajih pa predvsem iglavce; tu sejemo gozdno seme in žitarice.

Preden se odločimo za ta način gospodarjenja, moramo dobro poznati kakovost zemlje. Na uspešno gozdno-poljsko gospodarstvo smemo računati le na rodovitnih, humoznih zemljah, izvzemši enoletno setev ovsa ali žita, pomešanega s semenom iglavcev v hribovitih krajih, kakor bomo pozneje popisali.

V gospodarstvu človek neprestano tehta, kalkulira. Vsaka stvar ima svoje dobre in slabe strani. Biti v pretehtanju zanesljiv, to je, da umeš pogoditi pravo, pomeni, da si vešč gospodar.

Katere so slabe strani gozdno-poljskega gospodarjenja?

Tla se s pridelovanjem poljskih pridelkov v dobi par let jako izčrpajo, izgubijo namreč na hranilnih snoveh, ki bi jih potrebovala bodoča gozdna kultura zase. Zato pa vzamemo pri slabših, pustih zemljah krajšo dobo poljskega obratovanja, največ dve leti, pri rodovitnih in globokih zemljah pa do tri leta. Po § 12. gozdnega zokona mora biti golosek pogozden najkasneje v treh letih po izvršeni sečnji. Torej se izključno za poljedelske namene uporablja gozdno zemljišče lahko le tri leta, pri gozdno-poljskem gospodarjenju seveda dlje, če to dopuščata stanje gozdnega nasada in kakovost zemlje.

Točasno gospodarjenje ima pa v nekaterih gozdnih razmerah včasih še to slabo stran, da z obdelanjem goloseka in pridelovanjem poljskih pridelkov uničimo obstoječi naravni pomladek (predvsem listovcev) ter oviramo naselitev samosevov (nalet semena od sosednjih dreves) in s tem izključimo tisto idealno naravno primes drevesnih vrst v gozdu, ki je za kmeta prava blagodat.

Pri opisanem načinu gozdno-poljskega gospodarjenja je glede vzgajanja smreke potrebna posebna previdnost. Smreka razvija korenine na široko v zgornjih plasteh zemlje in zahteva zgornjo zemeljsko plast dosti humozno in nekaj vlažno. Pri obdelovanju zemlje se ji korenin ne sme raniti. Izkušnje kažejo, da smreka, odgojena v takšnem gozdno-poljskem gospodarjenju, kaj rada zgodaj podleže trohnobi v spodnjem delu debla.

Dobre strani tega gospodarjenja.

Z večletnim obdelovanjem (rahljanjem, prezračevanjem) in mešanjem zemeljskih plasti, ki so bile poprej zelo neenako močne, pospešimo rast gozdnih sadik in s tem povečamo donos bodočega gozda.

Z obdelovanjem zemlje je odstranjen plevel, ki bi zelo otežkočal ali celo onemogočil pogozditev na navaden način. Po dveh, oziroma treh letih obdelovanja, oziroma okopavanja se plevel v nobenem primeru več ne more razbohotiti v škodo lepo in pospešeno rastočemu gozdnemu nasadu.

Tretja velika prednost takšnega gospodarjenja je posebno v sedanji splošni gospodarski stiski ta, da izkupiček za pridobljene poljske pridelke, oziroma njih vrednost znatno prekašata celokupne stroške pogozdovanja.

Glede setve semena iglavcev (smreke, jelke, bora), pomešanega s semenom ovsa ali druge jarine v hribovju, predvsem na prisojnih legah, oziroma po bočjih, je omeniti tole: Po površnem razgrebanju zemlje se v rani spomladi bolj redko poseje ta mešanica semena. Smrekovo seme vzklije z jarino vred, in male smrečice so zavarovane proti sončni pripeki, ker so skrite med jarino. Ko se jarina požanje približno 15 cm od tal, so smrečice že dosti odporne; zemlja je za njih daljnjo rast pripravljena, strn pa jo veže. Iz gostega posevka lahko v naslednjih letih smrečice presajamo, kamor potrebno. Ta način kultiviranja gozda je za omenjene razmere izvrsten. Na kake denarne dohodke pri taki enoletni mešani kulturi seveda ne moremo računati. Tu naj nas vodi samo ena misel: čim uspešnejša pogozditev.

Boljša je izguba, nego krivičen dobiček.

V opozorilo še to: Pri pripravljanju posek za gozdno-poljsko gospodarjenje v hribih imajo nevarno razvado, da požigajo — palijo poseke. To paljenje je prav pogostoma vzrok nevarnih gozdnih požarov.

Gozdno-poljsko gospodarjenje v nižinskem delu, posebno v južno-vzhodnem delu Prekmurja, v deželi agrarne stiske in cenene delovne moči.

Večje poseke v gozdih, ki naj se zopet pogozde, razdeli lastnik (veleposestnik, urbarijalna skupnost i. t. d.) na enake deleže, navadno na male, ali madjarske orale (po 0.42 ha). Siromašni kmetje prevzamejo vsak svoj del v obdelanje. Očistijo ga najprej divje trave, plevela, grmovja in trnja. Ta material je običajno njihov. (Panje so že prej izkopal in jih dobili za delo drvarji-kmetje, ki so bili zaposleni pri sečnji.) Na to obdeluje vsak kmet svoj del za vso dobo gozdno-poljskega gospodarjenja in zasadi po lastnikovi volji gozdne sadike; del poljskih pridelkov dobi lastnik zemlje, drugi del ostane obdelovalcu-kmetu. Gozdni posestnik ima trojno korist: 1. pridobi gozdno kulturo, 2. dobi del poljskih pridelkov in 3. delo se izvrši brez trošenja denarja, po tuji delovni moči. Siromašni kmetje-veleposestniški poljski delavci z druge strani sprejemajo odprtih rok ta način gospodarjenja, ki jim prinaša priboljšek k njihovi skromni eksistenci. Ta praksa je po ravninah Prekmurja globoko ukoreninjena.

Nekatere urbarijalne skupnosti dajejo zaradi obdelanja za dobo gozdno-poljskega gospodarjenja poseke tudi v zakup.

Marsikateri gozdni posestnik bo našel na svojem posestvu dane pogoje za gozdno-poljsko gospodarjenje in mislimo, da si bo umel po obrazloženem izbrati najprimernejši način gospodarjenja, ki mu mora biti cilj, odgojiti lep gozd ne samo zase, marveč tudi za rod, ki raste in pride.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 114. Tvojnica ima temeljem vknjižene pogodbe na mojem zemljišču postavljen steber za električni tokovod. To služnost sem dovolil pod pogojem, da imam prednost pri dobitju dela v tvornici. **Kako bi bilo, če zemljišče prenesem?** (J. K. v Č.)

Odgovor: Po našem mnenju je le Vam osebno zagotovljena prednost pri delu kot protiusluga za dovoljeno služnost. Zato bi tudi služnost mogla trajati le, dokler ste Vi osebno sposobni delo opravljati, to je najdalje do Vaše smrti. Zdi se nam mogoče, da s prodajo zemljišča prenesete služnost na drugo osebo, obdržite pa še domenjeno prednost zase. Toda natančnejši odgovor bi bil možen le tedaj, če vidimo pogodbo.

Dr. G.

Vprašanje 115. Prejel sem poziv davkarje, da plačam gotov znesek, sicer bi neke parcele, pripisane mojemu zemljišču, prešle v last države, ker menda že 100 let pogrešajo pravega lastnika. **Kako postopam, da parcele ostanejo?** (B. S. v G.)

Odgovor: To, kar poveste, je jako nepopolno. Zdi se pa, da gre za zapuščino, h kateri se nihče ni priglasil pravočasno, vsled česar pride po postavi v roke države. Morebiti ste Vi in Vaši predniki parcele priposestvovali s 30 ali več letno mirno in dobroverno posestjo. V takim primeru bi lahko

dosegli priznanje lastninske pravice. Ali gre pri vsem morebiti le za zaostale davke? Pojdite na davkarijo in prosite, naj Vam obrazložijo natančno svojo zahtevo, pa se ponovno obrnite na nas.

Dr. G.

Vprašanje 116. Želim zamenjati zemljišče. Ker je mojega več, mi bo pogodbenik nekaj doplačal. **Kaj je s prenosno takso?** (G. K. v K.)

Odgovor: Če se nepremičnine zamenjajo zato, da bi se zemljišče zaokrožilo v poljedelskem interesu se ne plača prenosne takse. Le ako je razlika med zamenjanimi zemljišči taka, da je eno vredno 50% ali še več kot drugo, se plača prenosna taksa v izmeri kot za kupne pogodbe.

Dr. G.

Vprašanje 117. Dve sosednji občini imata svoj lov. Neka mejna parcela je bila izločena iz ene občine in je prešla v drugo. **Ali ima zakupnik lova prve občine, ki je izgubila parcelo, še vedno pravico lova po parceli, ki je prešla v sestav druge občine?** (A. B. v C.)

Odgovor: Za lovsko območje je merodajen okoliš politične občine, če ima ta samostojen lov. Osebe, ki so pred izpremembo meje sosednjih političnih občin (obenem lovskih) pridobile zakupno pravico, je z izpremembo ne izgubijo. Njihova lovska pravica traja za ves prvotni obseg do konca zakupne dobe. Pri novi oddaji lova pa seveda občina, ki je izgubila del svojega zemljišča, lova na tem delu ne more več oddajati v zakup, temveč le dotična občina, kamor je bilo mejno zemljišče vključeno.

Dr. G.

Vprašanje 118. Za poravnavo kupnine za mlatilnico sem potreboval denar. Hranilnica, kjer imam vlogo, mi je obljubila dajati mesečno 1000 Din, kolikor sem namreč potreboval za obroke. Ko je bilo treba dati, mi je ponudila le 200 Din, ali pa dobropis za oni zavod, kjer je bil moj prodajalec dolžan. **Ali je tako postopanje hranilnice glede izplačila pravilno?** (F. C. v Š.)

Odgovor: Če hranilnica ni prosila za zaščito, bi jo lahko tožili za izplačilo cele vloge. Koliko ima to zmisla v dejanskem primeru, pa presodite sami. Menda ga ne bo mnogo. Dobropis za Vašega upnika v korist drugega zavoda, kjer je Vaš upnik dolžnik, se lahko izvrši v sporazumu Vas, upnika in obeh zavodov. Ako razdelite svojo prvotno vlogo na več manjših, tako da navidez nekaj dvignete, pa takoj zopet vložite, Vam zavod, ki ni pod zaščito, ne sme postavljati nobenih opomb, ki bi bile različne od opomb, nahajajočih se v prvotni vložni knjižici.

Dr. G.

Vprašanje 119. Zakaj zribana sladkorna pesa in iz nje narejen sok počrnita? (A. S. v G.)

Odgovor: To je naravni pojav oksidacije, ki se ne da na preprost način preprečiti. V sladkornih tvornicah pesne rezance polnijo v kotle, kjer se takoj s toplo vodo izlužijo in to prepreči dostop zraka. Vam pa ne kaže vodo nalivati, ker bi se sok težko zgostil. — Sirup, ki ste ga napravili, se ne da kemično čistiti, ker je za to potrebno posebne priprave in kemikalije. Sirupa ne kuhajte predolgo. Biti mora gost kot med in se ne sme prismočiti. Njegov okus ni primeren za kavo ali čaj. Sicer je pa zdrav in se človek tudi tega okusa po daljšem uporabljanju navadi. Sladkornega škroba se ne da napraviti. Sladkorna pesa pa je izborna krma za svinje in goved ter je trpežnejša in redilnejša od krmske pese.

F. M.

Vprašanje 120. Pri nas se zopet (po prestanku skoraj 30 let) pojavlja pri prasičih takozvana plava bolezen. Prasič nenadoma zbolí, postane po životu mrzel, rilec mu poplavi in tekom ene ure pogine. Ljudje zdravijo obolelega prasiča z vroče opeko, zakopljejo ga v vroč gnoj, odrežejo mu kosček repa in nato molzejo iz njega kri, ki je gosta in črna. Vlivajo vanj tudi žganje. Po splošnem mnenju bolezen ni rdečica, ki traja ponavadi več dni in pri kateri postane žival rdeča,

medtem ko pri opisani bolezni poplavi. Kako naj zdravimo in se obvarujemo „plave“ bolezni pri prasičih? (R. Gr. v C.)

Odgovor: Opisana bolezen je posebna oblika rdečice. Imenuje se prerakutna, t. j. jako nagla oblika rdečice. Rdečica se namreč pojavlja v treh, oziroma celo v štirih oblikah. Običajni in splošno poznani sta dve obliki, t. j. akutna ali kratkotrajna oblika, ki traja tri do sedem dni in pri kateri prasič pordeči po trebuhu in med zadnjimi nogami šele koncem drugega ali tretjega dne, ter takozvane svinjske kože (koprivka), pri kateri dobi prasič tretji dan izpuščaj po hrbtu, vratu ali vsem telesu v obliki tolarjev. Prva oblika je jako huda in konča brez cepljenja ponavadi s smrtjo, druga je pa bolj mila in se češče dogodi, da oboleli prasič po nekaj dneh ozdravi tudi brez vsake pomoči. Tretja oblika rdečice je manj poznana in se imenuje kronična ali dolgotrajna oblika rdečice. Razvije se iz ene ali druge prej opisanih dveh oblik in obstoje njeni glavni znaki v tem, da prasiču počasi odmrejo celi kosi kože na hrbtu, mu odpadejo ušesa in rep, razen tega trpi na posledicah vzlastnega vnetja srčnih zaklopk. Ta oblika bolezni je neozdravljiva in konča vedno s smrtjo. Četrta oblika rdečice je uvodoma opisana plava bolezen, ki pa ni nič drugega kot pospešena prva oblika kratkotrajne rdečice. Ponekod imenujejo bolezen pereči ogenj ali perečnik (pirečnik), po drugih krajih ji pa ne dajo posebnega imena, temveč rečejo, da je prasiču „kri zavrela“. Ta opis pač jasno ponazori predstavo naroda o tej bolezni. Povod za to tolmačenje bolezni da seveda tudi izkustvo, da se ta oblika rada pojavlja v vročih poletnih dneh. Ta oblika rdečice nastopa v letih, ko podnebne prilike, kakor n. pr. letos, izredno pospešujejo razvoj vzročnika rdečice, rdečičnih bacilov (glivic) v velikih množinah. Velike množine zaužitih strupenih glivic imajo za posledico strahovito opustošenje živalskega telesa, ki se javlja v „plavi bolezni“. Edino izdatno sredstvo proti tej morilki je pravočasno zaščitno cepljenje proti rdečici. Zdravilno cepljenje obolelih živalih vsled naglega poteka pride ponavadi prepozno. Zdravljenje z domačimi sredstvi, ki je ponekod pri prasičerejcih v navadi in ki obstoji v tem, da prasiča oblagajo z vročo opeko, ga zakopljejo v vroč gnoj, mu odstrižejo konce ušes in repa ter nato molzejo kri, ne le da nič ne pomaga, temveč še pospešuje širjenje te nalezljive bolezni. Pomagači in svetovalci tega zdravljenja, ki jih je povsod dovolj pri roki, prenašajo bolezen na s krvjo oškropljenih škornjih, obleki in seveda neumitih rokah na svoj dom, raztrosijo jo pa tudi drugod po vasi in v sosednje kraje. Zmiselno in edino priporočljivo je le to, da obolelega prasiča ločimo od zdravih, ga poškopimo z octom (jesihom) in drgnemo po vsem telesu; s tem namreč poživimo zastajajoči obtok krvi po telesu. Če ima prasič visoko vročico (preko 41 do 42°) so koristni mrzli obkladki okrog prsi in polivi z mrzlo vodo. Tudi žganje (2—3 štampela na mleku) tlači vročico navzdol. Medtem pa seveda pokličimo takoj živinozdravnika, ki bo obolelega prasiča zdravilno cepil.

Dr. V.

Družbene zadeve in razno.

Uradne vesti.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 29. oktobra 1933.:

Češnjica v Bohinju, ob 12. uri pri načelniku; Gornja Radgona, ob 9. uri v prostorih g. Talanya; Ježica pri Ljub-

ljani, ob 10. uri v šoli; Lesce, ob 10. uri po drugi sv. maši v šoli; Polhovgradec, po prvi sv. maši v občinski pisarni; Ptuj, ob 10. uri pri Mihaelu Brenčiču v Ptuju; Sv. Vid pri Ptuju, ob 8. uri v šoli; Sv. Gregor, ob 15. uri v Gregorskem domu; Sromlje, po prvi sv. maši v šoli; Stoperce, ob 8. uri v gostilni Ignaca Vrabiča v Stopercih 9.; Zadrecka dolina-Gor. Grad, ob 8. uri v šoli; Sv. Duh pri Krškem, ob 15. uri pri Gorencu; Kostanjevica, ob 8. uri v osnovni šoli;

v nedeljo, 5. novembra 1933.:

Begunje pri Lescah, po prvi sv. maši pri načelniku; Ponička ob južni želez., ob 9. uri v stari šoli; Selo pri Bledu, ob 14. uri pri načelniku.

Književnost.

Nova knjiga o urejanju gospodarstva z gozdi. Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki jo je napisal ing. Viktor Novak in ki obsega poljudno navodilo, kako uredimo manjše gozdove in kako sestavimo zanje enostavne gospodarske načrte. Dalje kako uredimo posestvene razmere, določimo v gozdu zalogo lesa, prirastek, obhodnjo, množino lesa za sekanje in kako vodimo gospodarske knjige. Poleg tega navaja knjižica tudi splošne smernice za vzgajanje, zaščito in izkoriščanje gozdov. Številni zgledi in primeri pojasnujejo besedilo. Priključene so tabele, ki se največkrat rabijo, kakor tudi vzorci potrebnih tiskovin. Navodilo je namenjeno predvsem manjšim gozdnim posestnikom, upraviteljem župnih nadarbin, solastnin in drugih posestev, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom, dalje gospodarskemu osebju, gojencem gospodarskih šol, učiteljem in vsem, ki se zanimajo za gozdno gospodarstvo. Cena broširane knjižice je 30 Din. Naroča se pri šumarskem odseku kralj. banske uprave v Ljubljani ali pri sreskih šumarskih referentih v Celju, Kočevju, Kranju, Krškem, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu in Slovenjgradcu.

Tržne cene.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejnih v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

Cene so v dinarjih.		Ljubljana		Maribor	
Štiti in drugi pridelki	pšenica	1 q	160—do 170—	110—do 150—	
	rž	1 ..	125—do 135—	80—do 150—	
	ječmen	1 ..	125—do 140—	80—do 150—	
	ovsa	1 ..	115—do 140—	80—do 250—	
	proso	1 ..	140—do 160—	120—do 300—	
	korza (nova, sušena)	1 ..	110—do 120—	80—do 300—	
	ajda	1 ..	225—do 270—	120—do 350—	
	fižol, ribničan	1 ..	—do 300—	150—do 400—	
	fižol, prepelčar	1 ..	—do 310—	—do —	
	krompir	1 ..	0 75 do	1—	50—do 65—
Seno in slama	sladko seno	1 ..	—do 55—	30—do 35—	
	kislo seno	1 ..	—do 40—	25—do —	
	slama	1 ..	25—do 35—	20—do 25—	
Govoja živina	Voli I. žive teže 1 kg	1 kg	4—do 4 50	3 75 do 4 25	
	„ II. „ „ 1 ..	1 ..	3—do 4—	2 50 do 3 75	
	„ III. plemenski „ „ 1 ..	1 ..	2 50 do 3 50	2 75 do 3 75	
	Krave debele „ „ 1 ..	1 ..	5—do 4—	2 25 do 3 50	
	Krave, klobasarice „ „ 1 ..	1 ..	1 50 do	2 50	1 75 do 2—
Govoja živina	Teleta žive teže 1 kg	1 kg	5—do 6—	5 50 do 6 50	
	(Prigon v Lj. 96, Mar. 1528 glav) za ves mesec september				
Prasiči	5—6 tednov stari kom.	kom.	—do —	85—do 230—	
	3—4 mesece stari „ „	„ „	—do —	250—do 300—	
	5—7 mesece stari „ „	„ „	—do —	350—do 450—	
	debel žive teže 1 kg	1 kg	—do —	7—do 8—	
	debel mrtve 1 ..	1 ..	—do —	10 50 do 11—	
Prasiči	(Prigon v Lj. 300, v Mar. 543 glav) za ves mesec september				
	piščanec kom.	kom.	10—do 12—	20—do 50—	
Mleko, jajca, maslo, sir	kokoš „ „	„ „	20—do 30—	20—do 25—	
	mleko 1 lit.	1 lit.	2—do 2 50	2—do 2 25	
	smetana 1 ..	1 ..	—do —	10—do 12—	
	čalno maslo 1 kg	1 kg	28—do 32—	24—do 30—	
	surovo maslo 1 ..	1 ..	22—do 24—	30—do 24—	
	polementalaki sir 1 ..	1 ..	16—do 24—	24—do 35—	
	sirček domači 1 ..	1 ..	5—do 6—	5—do 6—	
jajce par	par	0 50 do	1—	1 50 do 2—	
Surovo	trda drva 1 m ³	1 m ³	70—do 120—	80—do 90—	
	mehka drva 1 ..	1 ..	60—do 70—	60—do 80—	

Vsaka krivica se prej ali slej maščuje.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju v Aškerčevi ulici; v Ivanj-kovcih pri Lovro Petovarju; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptujju pri Kmetijskem društvu.

Pozor, kmetovalci!

Velika stalna razstava raznih kmetijskih strojev, plugov in orodja; ugodna nakupna možnost.

Kmetijska družba v Ljubljani je organizirala veliko stalno razstavo kmetijskih strojev in orodja v svojem novem skladišču, Novi trg 3., katero si zamorejo člani in tudi ostali kmetovalci med poslovnimi urami brezplačno ogledati. Naše člane posebno opozarjamo, da bo družba v očigled velikega pomanjkanja denarnih sredstev šla istim do skrajnosti na roko s tem, da se bodo oddajali stroji na obroke. Za nekatere stroje se bo vzelo kot plačilo tudi hranilne knjižice. Člani, ne zamudite te ugodne prilike si ogledati stroje, ko pridete po opravkih v Ljubljano.

Tu navedene cene veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še izdatki za prevoz iz Ljubljane.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljatve.

Apneni prah, rinfuza, (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po 12 Din 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik, 16%, v vrečah po 180 Din za 100 kg, v pločevinastih posodah 195 Din, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah 200 Din za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Kaljeva sol, 42%. Na drobno po 168 Din za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo 85 Din. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonškem in polvagonškem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat, 18/20%. Cena 118 Din za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline pa 140 Din za 100 kg, vreče po 50 in 100 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno v uvoznino in prevoznimi stroški 144 Din za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosf. kisline, 3/4% dušika po 95 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborno dušičnato gnojilo za vinograde po 220 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16% po 98 Din za 100 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforne kisline in 4% dušika po 95 Din za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Tomaževa žlindra, 18% fosforne kisline po 134 Din za 100 kg. Vagonška dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Semena.

Semenska grahara po 3 Din za 1 kg.

Krmila.

Koruza, dobro suha tudi za mletev po 110 Din za kg. — Vreče po lastni ceni. Pri vagonškem odjemu cene po dogovoru.

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.75 Din za kg, na drobno 3.80 Din za kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po 2 Din za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine z 48% beljakovin in 8% maščobe po 2.60 Din za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Riževi otrobi III po 90 Din za 100 kg.

Pšenični otrobi, debeli 95 Din za 100 kg, a vreča od 50 kg Din 47.50.

Pšenični otrobi, drobni, 85 Din za 100 kg, vreče od 50 kg Din 42.50; vagonška naročila po dogovoru.

Krmilna moka od riža II po 125 Din za 100 kg.

Ribja moka, v originalni vreči 100 kg po 6.50 Din za kg, na drobno 7.50 Din za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg 90 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po 3/4 litra 14 Din, v steklenicah po 1 1/2 litra 28 Din; v posodo kupca po 18 Din za kg.

Provendein, priznano sredstvo v modernem svinjogojstvu, v škatljah po 800 g à 25 Din.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg za 70 Din (samo v Celju).

Pekk hrana za živino z vitaminom po 62 Din za kg.

Rudninski kamen za lizanje, komad 12 Din, aluminijasti obroček k temu 20 Din.

Sadarske in vrtnarske potrebščine.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce v steklenicah po 1 1/2 kg po Din 20, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50.

Cepilna smola, v škatljicah po 1/6 kg po 7 Din; v škatljicah po 1/4 kg po 13 Din; 1/2 kg po 25 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravniki za vse načine cepljenja sadnega drevja od 40 do 102 Din.

Brusni kamni za Kundejevo blago po 15, 25 in 46 Din.

Prvovrstni vrtni noži (obrezači) od 50 do 68 Din.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od 20 do 42 Din.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev ingoseničnih gnezd po 20, 50 in 165 Din; peresa k škarjam po 2 Din.

Drevesne škarje Kude od 50 do 190 Din.

Škarje za striženje mej od 40 do 120 Din.

Drevesne žage od 40 do 90 Din.

Drevesne ščetke (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju 22 Din.

Pasti za voluharje (klešče) po 8 Din, cevke po 10 Din.

Strgulje za drevje po 33 in 38 Din.

Ročna škropilnica „Nova“, 1 1/2 litrska 180 Din.

Rafija liče, kg po 18 Din.

Škropilnice, Flickove, nahrbtnne, po sistemu Jessernigg, po 640.— Din komad, s pumpo na poteg po 640.— Din komad.

Razpršilnik Flick, za visoko drevje po 110 Din komad.

Razpršilnik Kovina po 35 Din.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“, 750 Din.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechvile“, ročno-prevozno z 1 gum. cevjo po 3 m, 2 podaljševalni cevi po 75 cm, 1 bambusovo cevjo po 3 m in patentnim razpršilnikom 2400 Din.

Samodelna nahrbtnna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechvile po 1100 Din z bambusovo cevjo; Vega, francoski sistem, po 1340 Din; K. 16 litrov po 1100 Din.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg, na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se pošiljajo le pločevinaste kante.

Sadni obirači po 15, 17 in 44 Din.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Mazavo milo po Din 10.— v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 26 za kg, 1 kg Din 30.

Zeljo pasta Din 22.

Vrtna zalivalke „Jajag“, 3 lit. 155 Din, 10 lit. 160 Din, 12 lit. 180 Din, 14 lit. 200 Din, 16 lit. 215 Din.

Lopate za štihanje po 24—50 Din.

Lopate za nakladanje po 24 Din.

Grablje, železne, 10 do 16 zob po 12.50 do 20 Din.

Vile, železne, s tremi roglji po 14 Din, s štirimi po 15 Din.

Kdor je s kmetov, naj dela za kmeta.

Vile, garantirane, s štirimi rogli po 28 Din, s tremi rogli 23 Din.

Sadni mlin Weiss 2500 Din.

Sadni mlin K. 1450 Din.

Vinogradniške in kletarske potrebščine.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel 440 Din, Original Austrija 440 Din, Original Superieur 400 Din, Austria, domača 300 Din, Chaudoir 400 Din, Hofferton 400 Din.

Potrebščine k škropilnicam: razpršilnik Duet po 130 Din, navadni razpršilnik po 16 Din.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechvile po 140 Din.

Gumijevе vezi po Din 120 za kg.

Gumijevе cevi za škropilnice 10 × 3 po 13 Din, 13 × 3 po 16 Din, drobne za vino po 7 Din za meter.

Gumijevе kroglice po 2 do 2.50 Din.

Gumijevе plošče po 10 Din za 1 komad.

Sadne in vinske stiskalnice z vsebino 45 litrov 850.— Din, 100 litrov 1850 Din, 155 litrov 2550 Din.

Grozdni mlin MG-1 850 Din.

Azbest Clarit za čiščenje vina po 80 Din za kg.

Eponit za čiščenje vina po 45 Din za kg.

Kalimetabisulfit 10 g po 0.75 Din, 1 kg 50 Din.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 13.—.

Žveplovi trakovi na azbestu po 16 Din za kg.

Žveplalniki, ročni, po 80 Din za komad.

Žveplo dvojno ventilirano po 4 Din 1 kg.

Modra galica — 6.50 Din, na drobno — za vagonka naročila veljajo posebne cene.

Živinorejski in mlekarski predmeti.

Telečji napajalniki po 100 Din.

Gumijevi seski za napajalnike po 25 Din.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po 1200 Din; G za 200 lit. po 3800 Din, F2 za 140 litrov 1700 Din.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. 700 Din, za 130 lit. s podstavkom 2750 Din.

Pilje št. 1 za 5 lit. po 620 Din, št. 2 za 10 lit. po 750 Din.

Latkodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanija), v škatljicah po 25 g po 12 Din.

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 50 lit. po 1250 Din.

Brzoparilnik, domači, s pocinkanim kotlom 60 litrski po 850 Din.

Živnozdravniški predmeti (češki izdelek): požiralnikove cevi za teleta 70 Din, za goved po 220 Din; trokarji za teleta po 70 Din, za goved po 70 Din, irigatorji, kompletni (po 3 litre) po 90 Din; škarje za obrezovanje parkljev 200 Din; zaustavljači, poniklani 60 Din; mlečni katetri 6 in 12 Din. Obročji za bike, poniklani po 26 Din, navadni po 22 Din, toplomeri za merjenje vročine po 25 in 30 Din.

Znamke za perutnino, celoidne po 0.50 Din za komad, aluminijaste s številkami po 0.75 Din za komad, ušesne znamke za živino po 1.50 Din za komad.

Aparat za kapuniziranje po Din 280.—.

Sikuro, hlevski odpenjač komad 10 Din.

Poljedelsko orodje in stroji.

Sackovi plugi in plužni deli.

D9SS po 1200 Din, D8MN po 1100 Din, D7MN po 950 Din, s plužno na vijake 1350 Din, D6MNR 850 Din, D5MNR 750 Din, D6X po 750 Din, B6E 750 Din.

Obračevalni plug, dvojni obračevalni plug BW5 po 1700 Din.

Dvobrazdni plug ZH9 po 1300 Din, dvobrazdni lahki ZRB6 po 1100 Din.

Osipalnik DHUN po 750 Din. BHR po 450 Din.

Glave: D9SS po 410 Din, D8MN po 400 Din, D8SS po 350 Din, D6MN 270, URB za lesene pluge 150 Din, dvobrazdni SUN 420 Din, obračevalna HNWS in 7 po 470 Din, osipalnik M 300 Din, DHUN 480 Din.

Lemeži za D7 po 35 Din, za D6 po 30 Din, za obračevalne pluge po 35 Din.

Plazi za D6 in D7 po 30 Din za komad.

Črtala za D7 in D6 po 30 Din za komad.

Deske za D7MN po 100 Din, za D8MN po 140 Din.

Prevozna priprava za D7, D6 po 200 Din.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhack po 1200 Din.

Plužne, enokolesne po 190 Din.

Izruvač za krompir, sedemdelni 350 Din.

Brane, njivske:

Dvodelna 4b, široka 166, težka 62 kg 700 Din, Trodelna Iva, široka 2.50, težka 92 kg 1300 Din. Dvodelna I, široka 2 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 107 kg 1450 Din. Dvodelna, lahka, 390 Din.

Brane: travniške

z zvezdnimi členki: Z 1 široka 1.50 m, težka 44 kg 740 Din; Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po 810 Din; Z 3 široka 1.50 m, težka 50 kg po 800 Din;

z noži: N 3, široka 1.80 m, težka 78 kg 1030 Din, N 2, široka 1.50 m, težka 67 kg po 920 Din.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, težka 60 kg po 950 Din, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po 1350 Din.

Brane na krožnike SE 10 L 3500 Din.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, 700 Din.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po 4550 Din; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po 4800 Din, H9 po 2700 Din.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po 4500 Din, petnajstvrstni po 6000 Din.

Senior ročne sejalice H po 920 Din, L4 po 1150 Din.

Vitelj (gepelj) GEF po 2000 Din; transmisija za vitelj E po 1630 Din, D800 po 540 Din.

Bencin motorji Lorenz 3—4 KS 10.000 Din.

Žitočistilniki E 1900 Din, Č 1100 Din, K 1350 Din.

Mlatilnice za motorni pogon 1940 Din, za ročni pogon 2550 Din, za pogon na vitelj 2730 Din, B2 4200 Din.

Slamoreznice Borek: VFS12 po 1750 Din, VFSR12 z verigo po 2000 Din, VFS14 z verigo po 2000 Din, Alpina 12 po 1800 Din, KS2A za ročni pogon 1800 Din.

Drobiljač (šrotar) „Gloria 3“ 3000 Din, za oves EMO po 1500 Din.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po 880 Din, 360 cm po 900 Din, 390 cm po 920 Din, 420 cm po 950 Din, 450 cm po 970 Din, 290/420 cm po 1080 Din.

Sesalke, domači izdelek, v dolžini 3 m 600 Din, 3.30 m 635 Din, 3.90 m 705 Din, 4.20 m 740 Din, 4.50 m 775 Din.

Sesalke F400 980 Din, F450 1000 Din.

Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m 1050 Din; 3.50 m po 1100 Din; 4 m 1150 Din.

Razpršilnik za gnojnične sode po 80 in 98 Din.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po 380 Din za komad.

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80 in 61.

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Vse je na svetu minljivo, pa naj bo lepota, moč, bogastvo, čast ali slava itd., pa tudi sosejska zloba.

Naročila za sadno drevje

za sezijo 1933/34

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za jesensko in spomladansko saditev sledeče vrste sadnega drevja:

1. **Visokodebelnate jablane** I. vrste: šarlamovski, srčika, čellini, Lord Sufield, gdanski robač, virginski rožnik, prinčevo jabolko, pisani kardinal, Jakob Lebel, Damasonov kosmač, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, zlata parmena, Baumanova reneta, londonski peping, belfler, ananas reneta, Ontario, Jonathan, mošančgar, bobovec, Boikovo jabolko in carjevič Rudolf komad po Din 10.—
2. **Visokodebelnate jablane** II. vrste: pisani kardinal, Jakob Lebel, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, londonski peping, rum. belfler, bobovec in Boikovo jabolko komad po Din 5.—
3. **Visokodebelnate žlahtne hruške** I. vrste: zgodnja Magdalena, Klapovka, Viljamovka, kongresovka, češka ananas, Hardijevka, Avranška in Boskovka komad po Din 10.—
4. **Visokodebelnate moštnice** I. vrste: koroška moštnica in ozimka komad po Din 10.—
5. **Visokodebelnate moštnice** II. vrste: koroška moštnica in ozimka komad po Din 5.—
6. **Visokodebelnate češplje** I. vrste: laška češplja, Jeferton, velika rumena, velika sladkorna in velika domača komad po Din 10.—
7. **Visokodebelnate češplje** II. vrste: laška češplja komad po Din 5.—
8. **Visokodebelnate črešnje** I. vrste: zgodnja majeva, črna hrustavka, pozna rdeča hrustavka in Ramon oliva komad po Din 10.—
9. **Visokodebelnate črešnje** II. vrste: pozna rdeča hrustavka komad po Din 5.—
10. **Nizkodebelnate jablane** I. vrste in grmički na dusenovcu ter paradiževcu: beličnik, šarlamovski, pisani kardinal, landsberška reneta, Baumanova reneta, boskopski kosmač, Jonathan, kanadka in Ontario komad po Din 12.—
11. **Nizkodebelnate hruške cepljene na kutino** (grmički) I. vrste: zgodnja Magdalena, Klapovka, amanliška, Viljamovka, Avranška, kongresovka, Hardijevka, Arenberška, pastorovka in Dielovka komad po Din 12.—
12. **Marellice** I. vrste: klosterneuburška (najboljša) komad po Din 15.—
13. **Breskve** I. vrste: zgod. Aleksander, Amsden, kraljica vrtov, zmagovalka in mignon komad po Din 10.—
14. **Visokodebelnate višnje** I. vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10.—
15. **Pritlične višnje**, cepljene na rašeliki I vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10.—
16. **Visoki ribez** ali Ivanovo grozdičje (cepljen na rumeni ribez) beli in rdeči hollandski komad po Din 8.—
17. **Visoke kosmulje** ali agras (cepljen na rumeni ribez) beli in rdeči komad po Din 8.—

Kmetovalec!

Mi nimamo konkurence in vendar

znižujemo ceno

našim gumijastim škornjem.

Neprestano si prizadevamo, da prilagodimo cene obutve cenam Tvojih pridelkov.

Poprej . Din 129^{.-}

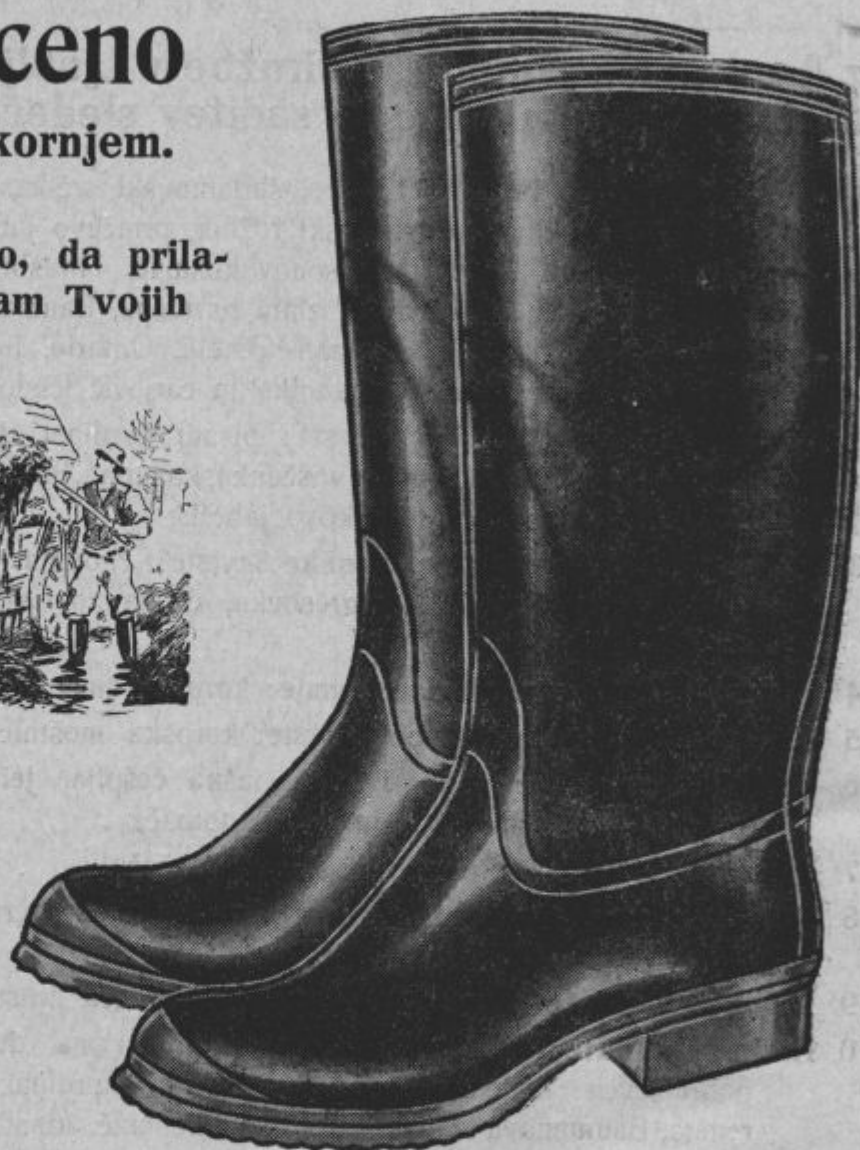
Sedaj Din 99^{.-}

Volnene nogavice

Din 15^{.-}

Lufov vložek

Din 5^{.-}

Za dež in blato ter za vsako delo, ki ga vršite na mokrem terenu na polju, Vam najboljše ustrezajo gumijasti škornji, ki ne prepuščajo vode.

Bata

Največja tovarna obutve v Jugoslaviji.

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš